

Minister Katrín Jakobsdóttirs ábningstale på den nordiske formandskabskonference, onsdag den 23. september 2009

Jeg ønsker jer hjertelig velkommen til denne formandskabskonference i Reykjavík.

Temaet for Islands formandskabsprogram i Nordisk Ministerråds samarbejde om forskning, kultur og uddannelse denne gang er:

Uddannelse, kreativitet og entreprenørskab i globaliseringens tid

Som I er bekendt med, er dette et gennemgående tema i år for en mængde konferencer, møder, udstillinger og andre arrangementer rundt omkring i Norden. Hvor nordiske eksperter, embedsmænd, studerende og individer mødes og udveksler erfaringer og holdninger, lærer af hinanden, knytter nye venskaber og genopfrisker gamle kontakter.

Vi, som er samlet her i dag, er sikkert alle sammen enige om værdien og betydningen af nordisk samarbejde. Vi har dog, hver for sig, forskellige holdninger og indfaldsvinkler til dette vigtige samarbejde. Nordisk samarbejde har en lang historie bag sig. Det når en del længere tilbage end Nordisk Ministerråd, der blev grundlagt for knapt 40 (fyrre) år siden. Vi nyder godt af flere århundreders erfaringer med at samarbejde om alle slags projekter på mange områder. Det har ikke altid nødvendigvis været vindstille i forholdet mellem vores lande. Vi ligner nemlig hinanden tilstrækkelig meget til at kunne være uenige om mange vigtige emner. Vi nyder godt af en rodfæstet demokratisk tradition, der gør det lettere at udveksle meninger på en demokratisk og saglig måde. Der ligger også vores styrke. Vi ligner hinanden tilstrækkelig meget til at tillade os at indrømme hvor forskellige vi er. Vi er forskellige folk, og hvert folk har sine særlige træk. Og det, der er endnu vigtigere. Hver nation i Norden rummer en utrolig bredde, kulturelt og når det gælder livsstil og

livsanskuelser. Mangfoldigheden og flerkulturen er formentlig den største styrke i nordisk samarbejde i vores tid. Vi ligner hinanden tilstrækkeligt meget for at kunne kommunikere på en konstruktiv måde, og vi er tilstrækkeligt forskellige til at kunne lære af hinanden. Grunden til at vi har valgt at samarbejde er formentlig først og fremmest den, at vi tror på at vi kan lære af hinanden, og at samarbejdet kan være en fordel for begge parter. Vi kan udveksle erfaringer på ligeværdig basis. Det er netop det, der er styrken i nordisk samarbejde.

Denne formandskabskonference er tilrettelagt som et ”Lære- og dialogforum”. Det er en mødeform, som Nordisk Ministerråds Sekretariat i København har ønsket at eksperimentere med i samarbejdet under islandsk ledelse. [Nordisk Ministerråd og det islandske formandskab vil med konferencen skabe et levende debatforum med engagerede og vidende mennesker, der er optaget af, hvordan vi får skabt fleksible og moderne uddannelsessystemer i Norden.](#)

Dagsordenen er derfor sat op på en utraditionel måde, og vi glæder os til at deltage, følge med og vurdere resultaterne.

En helhedsorienteret uddannelsespolitik i Island – en enestående chance

I Island har vi nu helt særlige forudsætninger, når vi skal udforme en uddannelsespolitik. Ikke blot fordi vi nu befinder os i den værste økonomiske krise nogen sinde. Men selv om krisen skaber voldsomme problemer og giver anledning til hjernebrud i det daglige arbejde, vil jeg hæve blikket udover bølgedalen her i dag.

Inden for de seneste årtier er der sket gennemgående ændringer i vores samfund, samfundets struktur, sammensætning, erhvervsliv og kultur. Vi har udformet en strategi på uddannelsesområdet, som vi tror, er

tidssvarende i forhold til de samfundsmæssige og kulturelle ændringer, som vi har oplevet.

Inden for de senere år har man arbejdet med ændringer på de love, der omfatter uddannelsessystemets samtlige trin, fra børnehave (som er det første trin i vores undervisningssystem) til universiteterne – og fra voksenundervisning til udarbejdelse af læremidler og studielåneordninger. Sidste år, i 2008 (*to tusinde og otte*) godkendte Altinget f.eks. en ny lov om børnehaver, grundskoler, ungdomsuddannelser (herunder erhvervsuddannelserne), og om lærernes uddannelse og ansættelsesforhold.

Disse forhold i Island er historiske. Det sker ikke tit at der foretages gennemgående ændringer samtidigt på uddannelsessystemets samtlige trin. Det skaber spændende muligheder for at koordinere uddannelsespolitikken på samtlige trin samtidigt. Der arbejdes nu på at iværksætte den nye lov ved at udstede bekendtgørelser, udvikle læseplaner, revidere støtteordninger, og forstærke læreruddannelsen. Dette arbejde udføres i et nært samarbejde mellem ministeriet og de vigtigste interessenter på uddannelsesområdet; lærerorganisationer, kommuner, arbejdsmarkedets parter, universiteter, forskningsinstitutioner med mere. Her er det vigtigt at det lykkes at koordinere og udvikle en helhedsorienteret uddannelsespolitik.

Den nye uddannelsespolitik, der nu er under udformning i Island, forsøger at skabe en samklang mellem prioriteringer på samtlige trin i uddannelsessystemet. Hvor man ser på skolesystemets opbygning, prioriteringer, indhold og arbejdsmetoder. Der lægges vægt på *Eleven i forgrunden med uddannelsen i fokus*.

Universiteterne

De højere uddannelser er til tilpasset Bologna-processen hvor man stræber imod øget samarbejde mellem institutioner og endda sammenlægning af universiteter. Læreruddannelsen gennemgår fundamentale ændringer og loven foreskriver, at lærere i børnehaver, grundskoler og på ungdomsuddannelserne skal have gennemgået en masteruddannelse i faglig forberedelse for lærergerningen.

Ungdomsuddannelserne

De største, mest effektive og samtidigt mest krævende ændringer, som vi arbejder med i øjeblikket, er på ungdomsuddannelserne. Der indebærer en væsentlig decentralisering af uddannelsesinstitutionerne. Den nye lov om ungdomsuddannelserne giver institutionerne en frihed til at udvikle særlige linjer, der bygger på deres særlige profil og styrke, og efterspørgslen efter specifikke kurser og løsninger. Udviklingen af studietilbud kræver, at man fokuserer på at øge antallet af tiltrædelses- og aftrædelsesmuligheder på definerede linjer, hvor man således giver flere mulighed for at afslutte deres studier med forskelligt definerede afslutningseksamener på ungdomsuddannelserne. Derfor er det en vigtig, at så mange som muligt kan uddanne sig i det islandske uddannelsessystem, og meget er blevet gjort for at gøre det nemmere for folk at vende tilbage til skolebænken, f.eks. med vurdering af realkompetence og øget fokus på varieret voksenundervisning.

Undervisningspligten når nu til 18 års grænsen, hvilket er et vigtigt skridt hen imod at øge samordningen i uddannelsesforløbet hos de unge, der ikke er myndige, hvor man stræber imod, at de skal have sammenlignelige rettigheder fra begyndelsen af skolepligten og frem til

18 års alderen. I den anledning har man udviklet linjer hvor eleverne har mulighed for at afslutte ungdomsuddannelse i en alder af 18 år. Denne ændring skal gøre det nemmere for skolerne at nå det mål at byde alle elever på en passende uddannelse, og på den måde forebygge frafald fra uddannelserne - noget der har været et stort problem.

Generelle pejlemærker i ny uddannelsespolitik

Uddannelsespolitikken udtrykker regeringens og samfundets ideologi til enhver tid, hvor love og bekendtgørelser er værktøjer til at implementere denne ideologi. I ny islandsk uddannelsespolitik er faglige værdier udslagsgivende, hvor undervisningssystemets hovedopgave er at imødekomme samfundets behov, hvor systemet tilpasser sig forskellige individer, hvor elevernes mangfoldighed er en skat, man kan udnytte i skolens arbejde, hvor alle elevers uddannelse er lige vigtig, og hvor evaluering af skolens arbejde omfatter flere faktorer, og dække både de akademiske, didaktiske og sociale elementer i skolens arbejde, og hjælper skolefolk med at opnå resultater i arbejdet.

Afslutning

Island har stået i spidsen for det nordiske samarbejde i et særdeles krævende år, både økonomisk og politisk. Det blev mit lod efter valget i foråret at varetage opgaven som nordisk samarbejdsminister, hvilket jeg har gjort med fornøjelse og stolthed. Nordisk samarbejde bidrager til kulturel mangfoldighed og dialog, det øger synergieffekten af det vi er bedst til, og fremmer samhørighed mellem de nordiske broderfolk. Vi kan være stolte af at tilhøre den del af verden, der er førende når det gælder uddannelse af børn og unge. Vi har meget at formidle til omverden, og derfor er der anledning for os alle sammen at tænke over hvad der forener og hvor meget styrke vi kan hente hos hinanden på dette område.